

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

ר"ה ח' - יד | פרשת וירא | גליון מס' 94

דף ח': ע

מלך וציבור מלך נכנס תחילה לדין וכו' לאו אורח ארעא וכו' מקמי דליפוש חרון אף וכו' - הנה בפסוק (שמות יד, ד) כתיב: בפרעה ובכל חילו וכו', וברש"י: הוא התחיל בעבירה וממנו התחילה הפורענות ע"כ. ובדברי דוד לרבינו הט"ז זצ"ל (שם) הקשה מדוע לא פירש"י בפשטות, דמלך נכנס תחילה לדין ולכך נענש תחילה בפרעה ואח"כ כל חילו.

וכתב בספר נחלת יעקב יהושע (פרי בשלח) ליישב בזה: ונלענ"ד ליישב, דיש לדקדק אמאי לא כתיב ואכבדה במלך פרעה ובכל חילו כמו דכתיב ויגד למלך מצרים, ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים, ואח"כ כתיב ופרעה הקריב, ולא כתיב בו תואר מלך וכן לכל חיל פרעה ולא כתיב תואר מלך, ונראה טעם דאיתא במד"ר ויחי על הפסוק ויקרבו ימי דוד למוות, המלך דוד לא נאמר, אלא ויקרבו ימי דוד, לפי דאין שלטון ביום המוות עי"ש, ולפ"ז א"ש ואכבדה בפרעה ובכל חילו, דקאי על טביעתו בים סוף, וכמו שכתב האבן עזרא על לא נשאר בהם עד אחד אפילו אחד לא נמלט, והמשורר אמר אחד מהם לא נותר, וכן לכל חיל פרעה, ופרעה הקריב דזה היה ביום מיתתו ואין שלטון ביום המוות, לכן לא נזכר תואר מלך, אבל ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים, וכן ויגד למלך מצרים, זה היה מקודם, והיה לו אז עוד תואר מלך, ואפי"ל מ"ש התוס' דפרעה נשאר בחיים וז"ל לא נשאר בהם עד אחד, אבל אחד נשאר והוא פרעה, והא דכתיב בספר תהלים אחד מהם לא נותר היינו מכל עמו עכ"ל, נמי ניחא, כיון דלא נשאר אחד מכל עמו, א"כ אין מלך בלא עם, שוב לא היה לו דין מלך אז.

ולפ"ז א"ש קושית הדברי דוד הנ"ל, דדוקא מלך וציבור, בזמן שמתואר עוד בתואר מלך, אז מלך נכנס תחילה מקמי דליפוש חרון אף של ציבור, אבל כאן דהיה ביום מיתתם, שוב לא היה לפרעה דין מלך, ואין לו שום דין קדימה. ומפירש"י ממנו התחילה הפורענות, משמע דס"ל כאבן עזרא דגם הוא נטבע בים, ואין שלטון ביום המוות, ולא היה לו דין מלך לידון תחילה דלא ליפוש חרון אף, ומשו"ה פירש"י טעם אחר הוא התחיל בעברה וא"ש.

עוד נציין לדבר נחמד שכתב בספר תפארת שלמה בביאור דברי הגמ' דכשמגיע יום הדין בראש השנה ויש לפני שתי

תפלות, "על המלך" פירוש מה שנוגע לכבוד מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, "וצבור" היינו תפילות להטיב עניני הצבור. על זה אומרת הגמרא: "מלך נכנס תחילה", שעיקר מגמתו ותפלתו יהיה מה שנוגע לכבוד הבורא יתברך שזה צער גלות השכינה, וכמו שאומר הגמרא "דלאו אורח ארעא דליקום מלכא אבראי", ולכן לא ישגיח עבור עצמו כלל. ואחרי שיעשה כן ממילא יתבטלו כל המשטינים והמקטריגים, ואז יתמלאו כל משאלות לבו לטובה.

דף ט': ע

כל האוכל ושותה בתשיעי וכו' - כתב הגאון ר' יצחק וויס זצ"ל אב"ד קאדלבורג בקובץ וילקט יוסף (שנה י"ג - תרע"א קו' א' סי' ג'): במחבר סי' תר"ד מצוה לאכול בעיוכ"פ ולהרבות בסעודה. יש לתמוה שהשמיט המחבר שמצוה ג"כ לשתות ביום זה. כאשר מפורש בעליל בש"ס ברכות ח' ע"ב כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. וכן מצאתי בבה"ג הלכות יוה"כ פ' דפוס ווען דף כ"ז סעי' א' ומחייבין למיכל ולמשתי במעלי יומא דכפורי דתני ר' חייא וכו', וכן מוכח מירושלמי ע"ז (פ"ב הל' ז') חד בר נש הו"ל חד גרב מגלי בערובת צומא רבה אזיל בעי למשפכי, א"ל חברי אייתני לי ואנא שתה לי, א"ל מגלי הוי, א"ל מארי דיומא קאים. מפרש הפני משה הבורא ואדון היום הזה שצוה לאכול ולשתות יעמוד לי שלא אהי ניוזק נראה ג"כ שמצוה ג"כ לשתות היום הזה. ועי' באליה רבה סוסי' תר"ח מביא ממהרי"ו שאין להשתכר בסעודה המפסקת, משמע רק שלא ישתכר. ולומר שהשמיט המחבר להזכיר השתי' מטעם הב"ח שבסוסי' תר"ח [וחידוש שלא הזכיר דבריו ביד אפרים על מו"א סק"ז בסי' זה], קשה לומר דבלשונו שבסי' תר"ח אין להעמיס זאת.

ובקובץ הנ"ל (שנה י"ד תער"ב קו' א' סי' ג') כתב חכ"א ליישב בזה: לדידי אין זה הערה כלל. כי כן לשון המחבר: מצוה לאכול בעיוכ"פ ולהרבות בסעודה. למה כפל הדבר מצוה לאכול ולהרבות בסעודה. א"כ וודאי כוונתו במ"ש להרבות בסעודה קאי על השתי' ג"כ כי לית מיכלי בלי משתה, וכן נראה בעליל מלשון הקיצור שו"ע כלל קכ"ח סק"ג שכ' מצוה להרבות בסעודה לאכול ולשתות שהעמיס בהאי לישנא להרבות בסעודה לרבות השתייה. ועיי' בבאר הגולה שם על מ"ש

כתב החתם סופר (שבת דף קמ): 'מה שנראה לי שנוגד לן זה מנהג לחדש חידושים יותר מדאי ... אכן ע"י החידושים בכל דף ועמוד עי"ז זוכר הכל ומילתא דתמיהה מידבר דכירא, והנסיון מעיד לנו ע"ז ויודע אני בעצמי.'

חדשים, הרי כ"ח וחצי, ועוד חודש ושתי שבתות לפני השני שנים, שהם חודש וחצי, הרי שלשים חדשים. ורמז לדבר ממה שנאמר שלש שנים יהיה לכם ערלים, יהי"ה בגימטריא שלשים.

בר"ה יצא יוסף מבית האסורין וכו' - המפרשים הקשו איך כתיב (בראשית מא, יד) דבעת שקראו לו לבוא למלך שהי' זה בר"ה "ויגלח ויחלף שמלותיו", הא אסור לגלח ביום טוב.

ובחתם סופר עה"ת ביאר על פי שיטות הראשונים הסוברים, שאף שבעלמא אמירה לעכו"ם בשבת שיעשה מלאכה לצורך ישראל אסורה, מכל מקום לצורך מצוה מותר לכתחילה לומר לגוי לעשות מלאכה. אם כן, כיון שרש"י מפרש שהגילוח נעשה בשביל כבוד מלכות, יש לומר שכבוד מלכות הוא כמו מצוה. ולכך היה יכול יוסף לומר לעכו"ם שהיו שם לגלח את שערו, אף שהיה זה ביום טוב של ראש השנה ע"כ.

אולם דבר זה תלוי באשלי רברבא אי שרי לקצוץ צפרנים לצורך מצוה, וכן לעקור השן במקום צער, ע"י גוי, אי שייך בזה לומר מסייע אין בו ממש, או שגם הוא נקרא עושה מלאכה, עיין באו"ח סי' שכ"ח (סעיף ג') ובסי' ש"מ (סעיף א') וביו"ד סי' קצ"ח (סעיף כ') בנושאי כלים. ויש לחלק בין אלו לבין גילוח שערות.

עוד כתב בזה בספר מרפסין איגרא על בראשית (ע' רסג): יתכן והיה זה פיקוח נפש לבוא לפני פרעה ללא תגלחת, שאולי הי' המלך הורגו על זלוזל בכבוד המלכות, ולכן היה מותר ליוסף לגלח גם ביום טוב.

ועוד כתב שם להעיר דבפסוק (בראשית מא, מג) כתיב "וירכב אותו במרכבת המושנה אשר לו" ועפ"י פשטות הפסוקים הי' כל זה באותו אירוע שנקרא יוסף למלך פרעה והי' זה כאמור בר"ה, והרי כתב המג"א (או"ח סי' רמ"א ס"ק י"ב) בשם הב"י (סי' תצה) שגם ביום טוב אדם מחויב בשביתת בהמתו, ויש איסור של מחמר אחר בהמתו. כיצד, אם כן, נסע יוסף במרכבת המושנה ביום טוב של ראש השנה.

וכתב דיש לתרץ, דמדויק לשון הפסוק "מרכבת המושנה" עולה, כי את המרכבה הוליכו שתי בהמות. ובגמרא כמסכת שבת (דף קנג, ב) מבואר: "כל שחבירו פטור אבל אסור, בבהמה מותר לכתחילה". ופירשו, שכל מעשה שבת שבאדם דינו פטור אבל אסור, מותר לעשות את המעשה הזה לכתחילה עם הבהמה, [עיין במקור חיים (לבעל חוו"ד) בסוף הספר בהגהות לסי' רס"ו שכתב כן].

לפי זה, מאחר ובאדם הדין הוא: "שנים שעשו מלאכה פטורים", הרי שבשתי בהמות המוליכות ביחד מרכבה, אין איסור מחמר, ומותר לכתחילה ליסע על מרכבה זו. לכך יוסף נסע על "מרכבת המושנה" ביום טוב של ראש השנה.

ועוד כתב שם ליישב, דאדם מצווה על שביתת בהמותיו שלו בלבד. וכך נפסק ב"שולחן ערוך" אורח חיים (סימן רמו סעיף ו). ואילו את יוסף הרכיבו במרכבה שהיתה שייכת לפרעה, וכדיוק לשון הפסוק "במרכבת המושנה אשר לו". הרי שלא היה יוסף מצווה על שביתת הבהמות האלו.

גם איסור מחמר לא עבר יוסף בנוסעו על מרכבת המושנה, מאחר שבדאי לא הוא היה מנהיג את הבהמות, אלא הגוי

המחבר מצוה לאכול בעיזכ"פ ולהרבות בסעודה שציינ על ש"ס ברכות ח' וכווננו ג"כ להאי דשם מוזכר שתיי"ג כ. וזהו נכלל במ"ש המחבר להרבות בסעודה. והוא פשוט מאוד.

אולם לעצמי אמרתי אולי בכוון השמיט המחבר את השתייה, כי יין הרבה עושה עיי' במד"ר ויקרא ה' שמביא מעשה בחד טבח שאכל ושתה הרבה בעיו"כ עד שנעשה שיכור ועלה לגג ונפל ומת ובאו כלבים ולקקו יען שהי' ג"כ רשע למות שהאכיל' טרפות בישראל. עכ"פ חזינו דבא מכשול בעיו"כ ע"י שתיית יין, משו"ה השמיט המחבר את שתיית יין. רק החכם יעשה בדעת לשתות מעט להניח דעתו במצוה זו. ודו"ק.

דף ט: ע

דבר אחר, זו מסורה לב"ד וכו' - וברש"י: לצוות לשלוחם לתקוע, ושילוח עבדים מסורה ליחידים, ואם ימאן, יבטל היובל, הלכך לא תלאו הכתוב בו ע"כ.

והעיר הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל: משמע דאם אחד אינו משלח עבדים או אינו מחזיר קרקע בטל היובל וכדכתיב קרא ל"כל" יושביה. אבל זה פלא עצום שכל קדושת היובל יהיה תלוי באיש אחד, שכל ישראל יתקעו בשופר וישלחו עבדיהם ויחזירו הקרקעות וינהגו כדין היובל ביוה"כ בברכות ובתקיעות וגם יברכו על הספירה של היובל, ועדיין הכל יהיה תלוי באיש אחד, שאם לא ישמע בקול ב"ד יתבטל היובל. ועיין בערוך לנר כאן שמשמע מדבריו להיפך שאפי' אם רק אחד מקיים מצוות היובל סגי בכך וחל היובל. ועיין גם במג"ח (מצוה של"ה).

ושו"ר שעמד בזה השפת אמת שכתב: ומסופק אני בהני מיילי דמעכבין אי אזלינן בתר רובא דאינשי או אפי' במיעוט דמשלחין סגי דמהא דאמרינן דא"א דליכא חד בסוף העולם אין להביא ראי' דסגי ביחיד המשלח לפמ"ש דבדליכא עבדים לשלוח אין עיכוב כלל [ולפ"ז הא דאמרינן דא"א דליכא חד כו' הכי קאמר דמה"ט י"ל דהיובל תלוי בשילוח לענין דאם מבטלינן מצות שילוח בטל היובל] א"כ י"ל דביש עבדים ורוב אין משלחין מעכב היובל ולא אזלינן בתר מיעוטא וקצת יש להוכיח מהא דאמרינן דתקיעה מסורה לב"ד ופי' רש"י דבדבר המסור ליחיד אין לתלות דאי ימאן יבטל היובל ע"ש א"כ מוכח דכל שהב"ד תוקעין אף על גב דרוב עולם אין תוקעין אין עיכוב אף על גב דתעבירו שופר בכל ארצכם כתיב א"כ ה"ה לכל הני אם אחד מקיים הג' מצות שוב נוהג היובל וצ"ע בפוס' בזה. ועי' בדרך אמונה (ביאור ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק י) מש"כ בזה.

דף י: ע

לדברי האומר שתי שבתות צריך ב' שבתות ושלושים יום - וכן פסק הרמב"ם (פ"ט מנטע רבעי הל' י"ג) וז"ל שם: כיצד הנוטע אילן מאכל בט"ו באב משנה עשירית ביובל, הרי בתוך שני ערלה עד ט"ו בשבט משנת י"ג. עכ"ל.

וכתב בס' דף על הדף: נמצא לפי"ז שזמן הערלה הוא לא פחות משלושים חדשים, דהיינו שתים שנים שלמות, הרי כ"ד חדשים, שנה שלישית עד ט"ו בשבט שהם ארבע וחצי

אשר אותו ציוה פרעה להרכיב את יוסף. ולכך לא היה שום איסור בנסיעה זו, אף שהיה ביום טוב של ראש השנה.

דף יא. פסוק

בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים בניסן נגאלו בתשרי עתידין ליגאל, ר"י אומר וכו' בניסן עתידין ליגאל - כתב בבנין אריאל בשם זקנו הרבי ר' העשיל זצ"ל, והביאו החיד"א בספרו פה אחד, והגרי"ש נטנון בדברי שאול בהגש"פ, לפרש על פי דברי הגמרא אלו מה שאנו אומרים בהגדה של פסח "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין", דלכאורה הוי כפל הלשון.

ולפי דברי הגמרא כאן יש לומר, דהנה לפי ר' יהושע שבניסן עתידין להגאל, אז בניסן עתידין להגאל ולהיות בארעא דישראל, ולפי ר' אליעזר שבתשרי עתידין להגאל, אז בניסן שלפניו עתידין להיות בני חורין ולצאת מהשעבוד, דכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, וכמו שאז ביציאת מצרים שנגאלו בניסן ובטלה העבודה כבר מראש השנה שלפניו כדמבואר בגמרא כאן, כמו כן לעתיד שבתשרי יגאלו אז בניסן שלפניו יהיה בטל השיעבוד ויהיו בני חורין.

והנה מסדר ההגדה לא ידע אם ההלכה כר"א או כר' יהושע, וע"כ אמר בדבריו לפי שתי השיטות, ולפי ר' יהושע אמר השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, דבניסן לשנה הבאה יגאלו ויהיו בארעא דישראל, ולפי ר' אליעזר אמר השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין, דהלא כעת עוד לא בטל השיעבוד, וא"כ הזמן של בתשרי יגאלו יהי רק בתשרי שלאחר ניסן הבא ובניסן הבא יהיו בני חורין, וזה השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין.

כל מעשה בראשית וכו' לצביונן נבראו - ובתוס' (ד"ה לקומתן) צביונם לשון יופי כמו לעטרת צבי וכו' - הנה בשו"ע יו"ד (סי' קצח ס"כ) איתא דצפורן גדולה אינה חוצצת בטבילה אף שעומדת ליחתך, ובש"ך שם (ס"ק כה) הביא מהראב"ן וכ"כ הב"ח דצפרנים גדולות חוצצות כיון שעומדות ליקצץ, ועיי"ש בב"ח שכתב שלא דמי לשערות הראש עיין שם.

וכתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' פח) לבאר החילוק שבין צפרנים לשערות, דהנה איתא בגמרא כאן דמעשה בראשית לצביונן נבראו ופירשו התוס' דצביונם הוא לשון יופי, הרי שהקב"ה ברא את האדם ביופי היותר גדול. והנה מבואר ביבמות (מח ע"א) שגידול צפרנים הוי ניוול לאדם, א"כ על כרחך לומר שהצפרנים נבראו באדם על דעת שכאשר יגדלו יותר מהצורך יקצצם האדם כדי שישאר ביופי בריאתו, א"כ שפיר עומדות הצפרנים הגדולות ליקצץ ושפיר הן חוצצין. משא"כ בשערות שמבואר ביבמות שם להיפך, דגילוח שיער הוי ניוול ולא גידול שיער, וכן מבואר בעוד כמה מקומות, א"כ אין עומדות השערות ליקצץ מחמת יופי בריאת האדם, וע"כ שפיר אינן חוצצין, מלבד ממקום שהמנהג כן לקצץ השערות העומדות דאז הן חוצצות.

דף יב. פסוק

לירקות מאי נינהו וכו' תנא דרבנן וקתני דאורייתא וכו' - הנה מפשטות הסוגיא שלנו משמע שרק מעשר ירקות מדרבנן,

אבל כל שאר פירות מדאורייתא. אך למעשה נחלקו בזה אבות העולם, ויש בזה שלש שיטות:

א. דעת הרמב"ם (פ"ב מתרומות ה"א) דכל אוכל שגידולו מן הארץ, תבואה וקטניות, וכל פרי הארץ, חייבים במעשר מן התורה, חוץ ממעשר ירק, דהירקות אינן חייבים אלא מדרבנן (שם הל' ו'), וסמך עצמו על הספרי (ראה, פרשת עשר תעשר).

ב. התוס' (כאן, ובבכורות נד ע"א ובב"מ פח ע"א) האריכו בראיות דאינו חייב מן התורה רק דגן, תירוש ויצהר, וכל המינים חוץ מאלו פטורים מן התורה, וכל הדרשות שבספרי הם אסמכתות.

ג. הריטב"א (בב"מ שם) מביא דעת הראב"ד ששבעת המינים חייבים במעשר מן התורה, אך שאר מיני פירות חייבים רק מדרבנן.

וכתב החזו"א (שביעית סי' ז ס"ק כה) שלענין הלכה נראה דנקטינן כרוב הפוסקים שאינו חייב מן התורה אלא דגן, תירוש ויצהר.

דף יב. פסוק

התבואה והזיתים משיביאו שלישי וכו' - כתב הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל: מסופקני מהו השיעור שלישי האם הכונה שלישי מהבישול שצריך להתבשל במחובר לקרקע או כפשוטו שלישי בכמות. [ועיין מעד"א תרומות פ"ב ה"י אות ג' ומנחת שלמה סימן נ"א אות י"ד] אמנם מצאנו בר"ח כאן שכתב להדיא דשליש הוא בכמות היינו במשקל הפרי עיין שם. אך צ"ע דהא קי"ל גבי שביעית [עיין ברמב"ם סוף"ה משמיטה] דאחר הבאת שלישי מותר לתולשם ואין זה הפסד, וזה פלא דבזמנינו רואים דבשעה שהם רק שלישי בכמות א"א לאוכלם. גם איך יתכן דמה שנקצר בחג הסוכות לא הביא שלישי בשנה הקודמת עד שהוצרכו לומר קים להו לרבנן וכו'.

גם מבואר דלאחר הבאת שלישי כבר ראויה התבואה לזרוע ולהצמיח וגם עושים ממנה קמח, וכפי ששמעתי מהאנשים העוסקים בזריעת תבואה בשעה שהחטה היא רק שלישי בכמות הרי היא אז כעין נוזל ואינה ראויה בשום פנים להזריע ולהצמיח ולא לעשות ממנה קמח.

אך לאידך גיסא מהא דבנות שוח (שביעית פ"ה מ"א) שביעית שלהם שנה שנייה, משמע קצת דהשליש הוא בכמות, דלא מסתבר דלאחר שכבר גדלו כל צרכם עדיין הם נשארים עוד שתי שנים על העץ כדי להתבשל.

ואם נפרש דהיינו שלישי בבישול ודלא כהר"ח, נראה דמ"מ בננות וכן אגסים ומשמש, הבישול שנעשה שלא ע"י צמיחה זה לא חשיב בישול. דרך משל בישול של תפוז"א נקרא אכילה וה"נ מה שמתבשל ע"י הזמן בבית [וע"ע מנחת שלמה תנינא סימן קי"ב].

דף יג. פסוק

עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבו - וכתב בחדושי הר"ן, וא"ת דלמא מעבר הירדן מחלק בני גד ובני ראובן שנטלו בראש י"ל דעומר מצותו להביאו מיהודה, ואינו נראה לומר שעומר ראשון היה שלא כמצותו. והיינו שהגם

דקרא הקדים טמא לטהור, מפני מה בספיא דקרא הקדים
חיה הנאכלת להחיה אשר לא תאכל.

וכתב בספר הנ"ל שיש לומר שבא הכתוב לרמוז כאן
למחלוקת זו שבין ב"ש וב"ה. ובמקום שחסרה השדרא חוליה
אחת, ורישא דקרא איירי לענין לטמא באהל, וזהו "ולהבדיל
בין הטמא ובין הטהור", שלב"ש מטמא באהל ולב"ה טהור,
ועל אותו אופן כשנוגע לענין טריפה, הרי לב"ש היא "חיה
הנאכלת" ולב"ה היא "חיה אשר לא תאכל". ונמצא שבין
רישא דקרא ובין ספיא דקרא קדמו דברי ב"ש, וכמו שאז"ל
שב"ה הקדימו דברי ב"ש לדבריהם.

**מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר והכסיל בחושך
הולך - וברשי:** והאוחז בחומרי שניהם, כסיל בחושך הוא,
שאינו יודע להבחין על מי לסמוך וכו' ע"כ.

וכתב בספר כלי גולה: ואני לא אבין למה נקרא כסיל שהולך
בחשך, הא אפשר דיודע להבחין ועם כל זאת רוצה להחמיר
כשניהם ולחוש גם לשיטת השני. ואפילו נאמר שאינו יודע
להבחין, מ"מ למה נקרא כסיל, וכי יכול כל אדם להיות בר הכי
שידע להבחין עם מי ההלכה, הלא דבר זה אינו מסור רק
לתלמידי חכמים גדולים ולא לכל אדם, וע"ז נאמר לא כל
הרוצה ליטול את השם יטול, וכסיל משמעותו לא רק שאינו
חכם ובן תורה אלא גם חסר דעה איש בער, וזה קשה דהא
אפילו שהוא חכם ובר דעת ות"ח אפ"ה אין לאל ידיו להכריע
על מי לסמוך, ולמה נקרא אותו כסיל.

ולולי פי רש"י הייתי אומר דמדמה אותו לכסיל, דכמו כסיל
שהולך בחושך ואינו חושש ישל באבן נגף וכדומה דהא
בחושך א"א להשמר, כן מי שמחמיר כשניהם יכול להיות
נכשל ע"י חומרא זו, דאי אפשר להשמר דלפעמים מחומרא
זו יצא קולא, כגון אם יקדש אשה בבשר זה שנחסרה חוליה
והוא יחמיר בזה שעושהו טריפה ואין לבשר שוה פרוטה
ויסבור שאין האשה מקודשת ויתיר אשת איש לעלמא, כי אם
הוא מחמיר כב"ש לבד יוצא שאשה זו מקודשת. וכן הוא
בביצה (טו ב) אלא א"א לחומרא מאי קלקולא איכא, כיון
דמקלקלי בה רבים היינו קלקולא, ועי' בתוס' קידושין (ב. ד"ה
ב"ש). וכן יהיה נפק"מ לנודר הנאה מן בשר כשר וטהור, שוב
יכול ליהנות מבשר זה דהוא אינו כשר ואינו טהור, וכדומה
לזה. ולפי"ז שפיר דומה אדם זה לכסיל שהולך בחושך, דאי
אפשר לידע מה שיכול לצמוח מחומרא זו, ע"כ אין להחמיר
יותר מדי.

שהעומר כשר גם ממקומות אחרים, אך כיון שהמצוה
לכתחילה להביא מיהודה, הרי בפעם הראשונה שקימו
המצוה מוכרחים לומר שעשו את זה באופן של לכתחילה.

ונציין דבגליוני הש"ס לר"י ענגיל שבת (כא ב) ד"ה נעשה בו
נס: מה שהקשו דלמה הוצרך הנס של חנוכה שמצאו פך שמן
טהור, הרי טומאה דחוויה בציבור. נראה דכיון דהיה אז חנוכת
הבית כמבואר במהרש"א בח"א וכדמוכח נמי ממאי דקרינו
בחנוכה בנשיאים וכמובן, לכן כיון דחנוכה היא דבר התחלה
וראש לכל הבא אחריו לכן הוצרך שיהיה בטהרה גמורה לא
בדחיית טומאה, וזהו ג"כ מה שמבואר בבבלי התוס' עה"ת
פרשת שמיני על הכתוב בקרובי אקדש דכהן הדיוט ביום
שנמשח לעבודה אסור בטומאת קרובים ככ"ג, והטעם ג"כ
כנ"ל דכיון דהוא חינוכו והתחלתו צריך שיהיה בטהרה לגמרי
וכנ"ל, וע"ע חידושי הר"ן ר"ה י"ג א' ד"ה מהיכן הקריבו דכ'
דאע"ג דעומר כשר גם מעבר הירדן, מ"מ כיון דמצוותו
לכתחילה מיהודה אין נראה לומר שעומר ראשון היה שלא
כמצוותו ע"כ והכוונה ג"כ כנ"ל דכיון דהיה הראשון הוא שורש
שכל הבא אחריו, עיי' רש"י זבחים ט' ב' ד"ה עיקר חטאת נקט
דכ' שורש החטאת, שהיא היתה חטאת יחיד ראשונה עכ"ל,
הרי דהקרבן הראשון הוא עיקר ושורש לכל הבא לאחריו
ממנו וע"כ כיון דהוא דבר שרשי ועיקרי צריך שיהיה כתיקנו
לגמרי.

**ממחרת הפסח אכול וכו' - התוס' מביאים את קושיית האבן
עזרא על מה שמבואר בגמ' כאן, שממחרת הפסח, היינו - ט"ז
בניסן. והרי בפרשת מסעי מצינו, שממחרת הפסח היינו ט"ז
בניסן, שהוא ממחרת שחיטת הפסח הנשחט ב"ד.**

תירוץ מחודד אומר בעל המקנה בקידושין (לז ע"ב). הוא
מוכיח בכמה ראיות שהכלל של "היום הולך אחר הלילה"
נתחדש במתן תורה, אבל קודם מתן תורה, הלילה הלך אחר
היום, כמו שנאמר "ויום ולילה לא ישבותו". ומעתה אין
סתירה מהלשון במסעי ללשון ביהושע, שלעולם יש לומר
ש"פסח" מתייחס לזמן אכילת הפסח, שהוא ליל ט"ו. אלא
שבפרשת מסעי כשמדובר על זמן יציאת מצרים, שהיתה
קודם מתן תורה, הרי ליל ט"ו נמשך אחרי יום י"ד, ויום ט"ו
הוא נקרא "ממחרת הפסח". אבל ביהושע שמדבר על הזמן
של אחר מתן תורה, נקרא "ממחרת הפסח" יום ט"ז בניסן,
מכיון שליל ט"ו שייך ליום ט"ו.

דף יד: פסח

מקולי ב"ש ומקולי ב"ה וכו' - וברשי: בערובין מפרש לה וכו'
כגון כמה חסרון בשדרה שלא תטמא באהל. ב"ש אומרים ב'
חוליות, וב"ה אומרים חוליה אחת, וכן לטריפה וכו', ע"כ.

בס' נחל אליהו עה"ת כתב לבאר בזה מה שנאמר בסוף פ'
שמיני "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין
החיה אשר לא תאכל". ועמדו בזה כבר שמאחר שברישא

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי **בית מדרש גבוה לכהנים** - והוא
כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכנים לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה
בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו
ובמכתביו - ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו ה"ק של 10 נ"ה לקיומו
והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים כולל יום שלם לכהנים, כל מי שיוכל לסייע
דבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלו קיינו הן בעצה והן בממון שכווננו רב למאוד -
פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל k0504166339@gmail.com

גליון זה יוצא לאור ע"י שיעור הדף היומי בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נוסר שיעור בצורה רהוטה ובהירה בשעה 7.00 בערב - שמעו ותחי נפשכם.

כמו"כ מתקיים שיעור למאחרי שבת בביהמ"ד אהל יששכר רח' המגיד ממעזריטש 144 בשעה 10.35 בערב.

ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון במס' 03-6171111 להקיש *7 ואז קוד 96633 שלוחה 6

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל: K0504166339@gmail.com